

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-8-14

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi projekt ustawy o ratyfikacji Protokołu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r., podpisanego w Warszawie dnia 19 września 2023 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości oraz Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Protokołu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r., podpisanego w Warszawie dnia 19 września 2023 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Protokołu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r., podpisanego w Warszawie dnia 19 września 2023 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Protokołem

Od wielu lat skala kontaktów polsko-ukraińskich wzrasta. Jakkolwiek zjawisko to występuje po obu stronach granicy, to liczba obywateli Ukrainy przebywających stale lub czasowo w Rzeczypospolitej Polskiej wyraźnie przewyższa liczbę Polaków przebywających w Ukrainie. Tendencja ta gwałtownie wzmocniła się po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji na Ukrainę i pełnoskalowej wojny dnia 24 lutego 2022 r.

Wzrostowi skali wzajemnych kontaktów w naturalny sposób towarzyszy zwiększenie liczby przestępstw popełnianych przez obywateli jednego państwa przebywających czasowo na terytorium drugiego. W 2020 r. w Rzeczypospolitej Polskiej skazano 7111 obywateli Ukrainy, przy czym przebywało ich wtedy w Rzeczypospolitej Polskiej ok. 300 000 a obecnie przebywa ich ok. 1,5 mln. Liczba wszystkich informacji dotyczących skazań obywateli Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, przekazywanych przez Stronę polską Stronie ukraińskiej, wyniosła za rok 2021: 37 966, a za rok 2022: 36 981. Wiele z tych przestępstw to czyny stosunkowo niewielkiej wagi, za które kara bezwzględnego pozbawienia wolności – jako nieadekwatnie surowa – nie jest wymierzana. W wypadku wymierzenia kary grzywny lub ograniczenia wolności, kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, środków karnych lub przepadku, ich wykonanie zwykle jest najefektywniejsze w kraju, w którym skazany ma stałe miejsce zamieszkania.

Z punktu widzenia interesów Rzeczypospolitej Polskiej i jej obywateli istotne jest, że w razie powrotu skazanych, będących obywatelami Ukrainy do kraju ojczystego, nie ma realnych możliwości wykonania przez sądy polskie takich kar lub środków, a sprawcy popełnionych w Rzeczypospolitej Polskiej przestępstw pozostają faktycznie bezkarni. Wynika to z faktu, że obowiązująca obecnie w stosunkach z Ukrainą *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzona w Kijowie dnia 24 maja 1993 r.* (dalej: Umowa; przepisy powołane w niniejszym uzasadnieniu bez bliższego określenia odnoszą się do Umowy w brzmieniu nadanym jej podlegającym ratyfikacji Protokołem), nie przewiduje możliwości przekazania do wykonania na terytorium drugiej Strony kar nieizolacyjnych, a przekazywanie takich kar na innych podstawach, w tym na zasadzie wzajemności, jest mało efektywne.

Protokół między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych

z dnia 24 maja 1993 r., podpisany w Warszawie dnia 19 września 2023 r. (dalej: Protokół) ma zapelnąć tę lukę, co będzie mieć pozytywne skutki w wymiarze prawnym, społecznym, gospodarczym i politycznym. Brak stosownych regulacji prawnomiędzynarodowych w kwestii przekazywania kar nieizolacyjnych godzi bowiem w porządek prawny Rzeczypospolitej Polskiej i w społeczne poczucie sprawiedliwości. Jest to istotny problem, albowiem kary takie są orzekane znacznie częściej niż kary bezwzględnego pozbawienia wolności. Szczególnie ważne jest zatem zawarcie stosownej umowy z państwem, którego obywatele stanowią największą grupę spośród skazanych w Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemców spoza UE.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

2.1. Ogólne założenie legislacyjne

W celu usprawnienia procesu negocjacji i ułatwienia stosowania ratyfikowanego instrumentu w praktyce, zdecydowano się nie tworzyć całkowicie nowego aktu prawnego, ale w minimalnym, rzeczywiście niezbędnym zakresie, znowelizować umowę już istniejącą tak, aby możliwe było wykorzystanie doświadczenia i praktyki zebranej w toku jej stosowania. Zmieniający Umowę Protokół będzie umową międzynarodową w rozumieniu Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. poz. 439) i ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. 2020 r. poz. 127).

Wobec aspiracji Ukrainy do członkostwa w Unii Europejskiej (UE), uzasadnione było przyjęcie założenia, że przyszły standard współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą w sprawach karnych powinien – przy uwzględnieniu aktualnego statusu prawnego Ukrainy i w zakresie odpowiadającym interesom Rzeczypospolitej Polskiej – odpowiadać regułom współpracy obowiązującym między państwami członkowskimi UE, wynikającym z unijnych instrumentów prawnych oraz praktyki ich stosowania.

Rozszerzenie przedmiotowego zakresu przyszłej kooperacji skutkowało koniecznością usunięcia z odpowiednich przepisów Umowy, w tym zwłaszcza z art. 87–89 odniesień do „kary pozbawienia wolności”. Z kolei dyspozycje art. 93 i art. 94 uzupełniono o odniesienie do tej kary, aby było jasne, że dotyczą one jedynie jej.

Dla większej przejrzystości zdecydowano się nadać nowe brzmienie całemu Rozdziałowi IV części trzeciej Umowy.

2.2. Zakres przedmiotowy Umowy znowelizowanej

Przepis art. 81 zawiera katalog definicji w niej używanych. Z uwagi na rozszerzenie zakresu współpracy o wykonywanie kar i środków o charakterze nieizolacyjnym konieczne jest wprowadzenie do tego katalogu definicji kar i środków właściwych dla prawa karnego, które do tej pory nie były objęte Umową. Należy przy tym podkreślić, że przekazywaniu będą podlegać tylko kary i środki orzeczone przez sąd. Tym samym przekazaniu na podstawie Umowy nie będą podlegać sankcje orzeczone przez organy administracyjne lub w trybie mandatowym (art. 81 ust. 1 pkt 3).

Należy podnieść, iż w Umowie pojęciowo oddzielono „kary” od „środków medycznych”, które precyzyjnie zdefiniowano. Stosownie bowiem do art. 81 ust. 5 Umowy „Przekazaniu na podstawie niniejszego rozdziału podlega także wykonanie orzeczeń o zastosowaniu następujących środków medycznych: (1) w Ukrainie – środków przymusowych o charakterze medycznym w postaci umieszczenia w zakładzie udzielającym pomocy psychiatrycznej, (2) w Rzeczypospolitej Polskiej – przymusowego umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym lub w innym odpowiednim zakładzie i umieszczenia w zakładzie leczenia odwykowego”. Z tego powodu nie ma wątpliwości odnośnie do tego, że przekazaniu na podstawie Umowy podlega także wykonanie orzeczeń o zastosowaniu środków zabezpieczających w zakresie w niej wskazanym (por. art. 81 ust. 1 pkt 1 Umowy zmienianej w obecnym brzmieniu, którego treść nie budzi wątpliwości). Dodać należy, że pojęcie „skazanego” w rozumieniu Umowy (zob. art. 93 ust. 1 i art. 94 ust. 1) ma charakter autonomiczny (art. 81 ust. 1 pkt 4) i obejmuje nie tylko osoby, wobec których orzeczono środek reakcji „za” zachowanie określone jako „przestępstwo”, ale także osoby, wobec których wydano orzeczenie „w związku z” (a nie „za”) dopuszczeniem się zachowania określanego nie jako „przestępstwo”, lecz jako „czyn zabroniony”. Tym samym obejmuje również osoby, wobec których zastosowano środki zabezpieczające (w autonomicznej siatce pojęciowej Umowy zwane „środkami medycznymi”). Środki te będą przekazywane zgodnie z Umową.

Protokół wprowadza nowe definicje kar podlegających przekazaniu. Zgodnie z art. 81 ust. 1 pkt 6 pojęcie to obejmuje:

- 1) w Ukrainie – karę za przestępstwo, środek ograniczający, środek o charakterze karno-prawnym lub karę za wykroczenie, orzeczone w związku z przestępstwem lub wykroczeniem;

- 2) w Rzeczypospolitej Polskiej – środek o charakterze represyjnym lub kompensacyjnym, orzekany wobec skazanego w związku z przestępstwem lub wykroczeniem.

Zważywszy, że w myśl art. 81 ust. 1 pkt 4 Umowy skazanym jest zarówno osoba fizyczna, jak i prawna, powołana definicja obejmuje także kary orzeczone wobec podmiotów zbiorowych.

Przewidziany w Protokole katalog kar podlegających przekazaniu obejmuje pozbawienie wolności, niemniej obowiązujący obecnie próg 4 miesięcy długości kary pozostałej do odbycia zostanie obniżony do 1 miesiąca, co umożliwi przekazywanie kar łagodniejszych niż obecnie, jeżeli skazany przebywa w Państwie wykonania orzeczenia, a zatem jeżeli opuścił Państwo, w którym został ukarany. W wypadku natomiast, gdy skazany przebywa w Państwie wydania orzeczenia, próg wymiaru kary podlegającej przekazaniu zostanie podniesiony do 6 miesięcy pozbawienia wolności, ze względu na ekonomikę współpracy i unijny standard, przewidziany w art. 6 ust. 3 *Decyzji ramowej Rady UE 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej* (Dz. Urz. UE L 327 z 05.12.2008, str. 27).

Protokół zakłada rozciągnięcie stosowania Umowy na takie środki prawnokarnej reakcji na przestępstwo (w autonomicznej siatce pojęciowej Protokołu – „kary”), jak:

- 1) „grzywna” – pod tym pojęciem, oprócz samej grzywny będzie się rozumieć także kwotę pieniężną, podlegającą uiszczeniu za popełniony czyn zabroniony na rzecz funduszu publicznego lub organizacji pomocy ofiarom (tak szerokie ujęcie odpowiada ogólnie zakresowi przedmiotowemu *Decyzji ramowej Rady 2005/214/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym* (Dz. Urz. UE L 76 z 22.03.2005, str. 16); w Rzeczypospolitej Polskiej pojęciu temu odpowiadają – oprócz grzywny – także świadczenia pieniężne i nawiązki);
- 2) „praca społeczna lub praca poprawcza” – wykonywanie odpłatnej lub nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne lub potrącanie części wynagrodzenia za pracę na rzecz państwa lub inny wskazany przez sąd cel społeczny, co w polskiej siatce terminologicznej odpowiada karze ograniczenia wolności;
- 3) „pozbawienie prawa” – nałożony, zgodnie z prawem Państwa wydania orzeczenia, na osobę fizyczną zakaz lub nakaz określonego zachowania lub utrata określonych uprawnień (w Rzeczypospolitej Polskiej jest to środek karny); nie będą jednak podlegać przekazaniu orzeczenia nakładające środki, które ze swojej natury winny być wykonane wyłącznie

w Państwie wydania orzeczenia, takie jak pozbawienie praw publicznych, zakaz pełnienia stanowisk w organach władzy publicznej itp., z wyjątkiem zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi (art. 81 ust. 4 Umowy);

- 4) „konfiskata” – ostateczne przejście na państwo środków pieniężnych lub innego mienia skazanego w całości lub części, lub ich poszczególnych składników na podstawie orzeczenia, w tym w charakterze kary za wykroczenie lub środka o charakterze karno-prawnym (przepadek).

Ponadto Protokół przewiduje stosowanie Umowy do przekazywania orzeczeń z warunkowym zawieszeniem wykonania i orzeczeń o warunkowym zwolnieniu (art. 81 ust. 3) oraz środków medycznych (w siatce pojęciowej polskiego prawa krajowego „środków zabezpieczających”), polegających na przymusowym umieszczeniu w szpitalu psychiatrycznym lub w innym odpowiednim zakładzie oraz umieszczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 81 ust. 5).

Protokół przewiduje także przekazywanie do wykonania orzeczeń o kosztach procesu (art. 82 ust. 3).

Obrót prawny w zakresie przekazywania kar obecnie odbywa się za pośrednictwem ministerstw sprawiedliwości. Oznacza to, że do Ministra Sprawiedliwości należy ostateczna decyzja czy przejąć karę z Ukrainy lub przekazać ją na Ukrainę do wykonania. Z uwagi na skalę obrotu z Ukrainą i liczbę potencjalnie podlegających przekazaniu tam nowych kar nieizolacyjnych (zob. pkt 1 niniejszego uzasadnienia) konieczne było zawarcie w znowelizowanej Umowie postanowienia przewidującego częściową decentralizację obrotu. Przejmowanie i przekazywanie do wykonania orzeczeń o karach nieizolacyjnych i kosztach procesu zostało powierzone organom wskazanym przez Ministra Sprawiedliwości (po Stronie polskiej będą to sądy), o ile Minister Sprawiedliwości nie przejmie konkretnej sprawy do własnego rozstrzygnięcia (art. 82 ust. 2).

W całym tekście Umowy termin „wyrok” zastąpiono pojęciem „orzeczenie”, a termin „przestępstwo” określeniem „czyn zabroniony”. Orzeczenie jest pojęciem szerszym niż wyrok, gdyż obejmuje także postanowienie sądu. W Rzeczypospolitej Polskiej środki prawnokarnej reakcji na przestępstwo mogą być orzekane jedynie wyrokiem, natomiast środki zabezpieczające również postanowieniem (art. 354 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37), dalej: k.p.k.), a nadto – stosownie do art. 420 § 1 k.p.k., jeżeli wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia co do przypadku, sąd orzeka o tym

postanowieniem na posiedzeniu. Zatem konieczna była wskazana wyżej doprecyzowująca zmiana terminologiczna. Wprowadzenie zaś pojęcia „czynu zabronionego” jest konieczne ze względu na objęcie Umową także wykroczeń i jednoznaczne wskazanie, że Umowa umożliwia także przekazywanie orzeczeń o środkach zabezpieczających.

2.3. Zgoda skazanego

Protokół przewiduje ograniczenie warunku zgody skazanego na przekazanie orzeczenia wyłącznie do orzeczenia o karze pozbawienia wolności (art. 84 ust. 3). Przekazanie do wykonania kar nieizolacyjnych nie powinno być uzależnione od zgody skazanego, gdyż powrót skazanego do Państwa wykonania orzeczenia bez udzielenia takiej zgody w praktyce całkowicie uniemożliwiłby jego wykonanie. Nowością normatywną, podyktowaną względami pragmatycznymi, jest szerokie dopuszczenie w obrocie z Ukrainą sytuacji, w której także przekazanie kary pozbawienia wolności nie będzie wymagać zgody skazanego. Będzie to możliwe, jeżeli w chwili rozstrzygnięcia w przedmiocie przejścia wykonania orzeczenia, skazany będący obywatelem Państwa wykonania orzeczenia przebywać będzie na terytorium tego Państwa (por. art. 84 ust. 3 w zw. z art. 82 ust. 1). Przepis ten jest wzorowany na art. 2 wiążącego Rzeczpospolitą Polską *Protokołu Dodatkowego do Konwencji o przekazywaniu osób skazanych, sporządzonego w Strasburgu dnia 18 grudnia 1997 r.* (Dz. U. z 2000 r. poz. 490).

Dla usprawnienia procedury wprowadzono ponadto możliwość, aby zgodę na przekazanie kary mogła wyrazić także osoba uprawniona do działania w imieniu skazanego. Rozwiązanie to pozwoli na przekazywanie kar i środków także w sytuacji, gdy skazany nie może samodzielnie wyrazić takiej zgody np. z uwagi na swój stan psychiczny. Jest to rozwiązanie zbliżone do przewidzianych w *Konwencji o przekazywaniu osób skazanych, sporządzonej w Strasburgu dnia 21 marca 1983 r.* (Dz. U. z 1995 r. poz. 279) – art. 3 ust. 1 lit. d; w *Umowie między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Peru o przekazywaniu osób skazanych, podpisanej w Limie dnia 27 maja 2014 r.* (Dz. U. z 2016 r. poz. 454), dalej: Umowa z Peru – art. 4 ust. 1 lit. e; w *Umowie między Rzeczpospolitą Polską a Federacyjną Republiką Brazylii o przekazywaniu osób skazanych, podpisanej w Brasili dnia 26 listopada 2012 r.* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1988), dalej: Umowa z Brazylią – art. 4 ust. 1 lit. d; w *Umowie między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Marokańskim o przekazywaniu osób skazanych, podpisanej w Rabacie dnia 30 czerwca 2008 r.* (Dz. U. z 2013 r. poz. 59), dalej: Umowa z Marokiem – art. 3 pkt 4; w ww. *Decyzji ramowej Rady UE 2008/909/WSiSW* – art. 6 ust. 3.

2.4. Odmowa przejścia orzeczenia do wykonania

Art. 85 zawiera katalog przesłanek odmowy przejścia orzeczenia do wykonania. Protokół przewiduje zachowanie większości obecnie obowiązujących przesłanek, uzupełnia katalog o dodatkowe przesłanki, a część z dotychczasowych doprecyzowuje.

Dookreśleniu ulegnie przesłanka przedawnienia (art. 85 ust. 1 pkt 3), która będzie badana według stanu do chwili rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o przejście.

Protokół eliminuje przesłankę odmowy polegającą na wydaniu orzeczenia przez sąd szczególny, która nie odpowiada zakładanemu poziomowi współpracy sądowej Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainą.

Obecnie przejście kary do wykonania jest niemożliwe, jeżeli orzeczono ją pod nieobecność skazanego. W Rzeczypospolitej Polskiej powszechne jest orzekanie kar na posiedzeniu bez obowiązkowego udziału oskarżonego (art. 335 k.p.k.), na rozprawie pod nieobecność prawidłowo zawiadomionego oskarżonego albo w trybie nakazowym, czyli bez osobistego udziału oskarżonego o czyn, którego popełnienie jest oczywiste, a uwzględniając stopień jego szkodliwości społecznej wystarczającą karą jest grzywna lub ograniczenie wolności. Znowelizowana Umowa zgodnie z art. 85 ust. 1 pkt 4 umożliwi przekazywanie do wykonania kar orzeczonych także pod nieobecność skazanego. Możliwe to jednak będzie tylko wtedy, gdy zachowane zostało prawo do rzetelnego procesu. Chodzi o sytuacje, gdy skazany prawidłowo zawiadomiony lub wezwany bez usprawiedliwienia nie stawiał się na rozprawę, a zatem z własnej woli nie skorzystał z prawa do osobistego udziału w postępowaniu. Ponadto wyjątek ten obejmuje wypadki, gdy orzeczenie zapadło pod nieobecność skazanego, lecz miał on realną możliwość wniesienia od niego środka zaskarżenia, czego nie uczynił. Warto zaznaczyć, że przez środek zaskarżenia rozumie się też sprzeciw od wyroku nakazowego, co wobec bardzo dużej liczby spraw karnych kończonych tego rodzaju wyrokami, ze swojej istoty zapadającymi pod nieobecność oskarżonego, będzie miało bardzo istotne znaczenie praktyczne. Należy przy tym podkreślić, że wyrok nakazowy powinien być zawsze doręczony oskarżonemu i że w ciągu siedmiu dni od jego otrzymania skazany ma prawo wniesienia sprzeciwu od takiego wyroku. Wniesienie sprzeciwu jest bardzo proste, gdyż poza formą pisemną nie wymaga spełnienia innych szczególnych wymogów oraz powoduje rozpoznanie sprawy przez sąd w normalnym trybie. Trzecia wreszcie sytuacja to taka, gdy skazany oświadczył, że zgadza się z orzeczeniem. Będzie to obejmowało przede wszystkim wyroki wydawane na posiedzeniu w trybie art. 335 k.p.k. Treść takiego wyroku jest bowiem wcześniej uzgadniana przez prokuratora i skazanego,

a jeżeli sąd takie uzgodnienia zaakceptuje, wyrok taki zapada na posiedzeniu, gdzie udział skazanego jest co do zasady dobrowolny.

Z uwagi na objęcie znowelizowaną Umową kar nieizolacyjnych, których katalog zarówno w Rzeczypospolitej Polskiej jak i w Ukrainie jest szeroki, obejmując często środki swoiste dla danej jurysdykcji, proponuje się dodać podstawę odmowy w wypadku, gdy kara orzeczone w Państwie wydania orzeczenia nie może być przekształcona na żadną karę znaną prawu Państwa wykonania orzeczenia (art. 85 ust. 1 pkt 7). Oznacza to, że mogą być przejmowane do wykonania kary nieznane ustawie polskiej (np. ukraińskie kary pracy poprawczej i pracy społecznej, odpowiadające polskiej karze ograniczenia wolności), jeżeli są na tyle zbliżone do polskiej kary lub środka, że polski sąd będzie mógł je adaptować do polskiego porządku prawnego i wykonać w Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawą odmowy przejęcia kary lub środka będzie więc tylko taka okoliczność, iż kara lub środek, które mają być przekazane, są tak bardzo odmienne od kar i środków przewidzianych prawem Państwa wykonania orzeczenia, że w żaden sposób nie można ich dostosować do prawa Państwa wykonania orzeczenia i zgodnie z prawem tym wykonać. Zaznaczyć należy, że zasada adaptacji kary nieznanej ustawie państwa wykonania jest przewidziana w wielu unijnych instrumentach prawnych, w tym zwłaszcza *Decyzji ramowej Rady 2008/947/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków i decyzji w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia w celu nadzorowania przestrzegania warunków zawieszenia i obowiązków wynikających z kar alternatywnych* (Dz. Urz. UE L 337 z 16.12.2008, str. 102).

Jak zaznaczono wyżej, próg wymiaru kary pozbawienia wolności podlegającej przekazaniu został obniżony do 1 miesiąca, w razie gdy skazany przebywa w Państwie wykonania i podwyższony do 6 miesięcy, gdy przebywa on w Państwie wydania orzeczenia. Skutkowało to odpowiednią zmianą przesłanki odmowy przejęcia orzeczenia nakładającego karę w niższym wymiarze. Pierwszy z tych progów (1 miesiąc lub 80 godzin) ma odnosić się także do terminowych kar nieizolacyjnych, co jest podyktowane względami ekonomiki procesowej.

Zgodnie z zasadą proporcjonalności zdecydowano się na nieprzekazywanie grzywien i innych kar o charakterze pieniężnym, a także konfiskaty i kosztów procesu, w kwotach nieprzekraczających równowartości 70 euro, co odpowiada standardowi *Decyzji ramowej Rady 2005/214/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym* (Dz. Urz. UE L 76 z 22.03.2005, str. 16). Przekazywanie niższych kwot jest bowiem nieopłacalne, a jego koszty mogą przekraczać wartość samych kar. Dotychczasowe doświadczenia w ramach przekazywania kar pomiędzy państwami UE

wskazują, że granica taka jest racjonalna z punktu widzenia ekonomii procesowej, zarówno pod względem finansowym, jak i nakładu pracy związanego z procedurą przekazania wyroku do wykonania za granicę. Dla uniknięcia odmiennych interpretacji proponuje się, aby równowartość 70 euro w walucie polskiej lub ukraińskiej była ostatecznie ustalana na dzień wydania orzeczenia, co jest zgodne z przepisem art. 611c § 3 k.p.k. Ewentualna zmiana kursu waluty lokalnej wobec euro po wydaniu orzeczenia nie będzie miała więc wpływu na ocenę, czy podlega ono przejęciu, czy też nie. Państwo wydania orzeczenia będzie zobowiązane załączyć do wniosku o jego przejęcie pisemnego zapewnienia, że równowartość przekazywanej sankcji w walucie tego Państwa nie jest niższa niż 70 euro (art. 95 ust. 2 pkt 6).

2.5. Wykonywanie orzeczenia

Art. 87 Umowy określa metodę przejmowania orzeczeń do wykonania. Zmiany wprowadzone Protokołem wynikają głównie z objęcia Umową innych kar niż pozbawienie wolności. Zasady adaptacji i wykonania kary obowiązujące obecnie będą miały odpowiednie zastosowanie także do kar nieizolacyjnych.

Po przekazaniu kary sąd Państwa wykonania orzeczenia dostosuje do swojego prawa podlegającą wykonaniu karę lub środek zabezpieczający, biorąc pod uwagę w możliwie największym stopniu karę lub środek zabezpieczający orzeczone w Państwie wydania orzeczenia. Oznacza to, że kara określona na skutek powyższego dostosowania, powinna być możliwie najbardziej zbliżona do kary pierwotnie orzeczonej w Państwie wydania orzeczenia. Ten mechanizm przekształcenia przewidziany jest w przepisach rozdziału 66 k.p.k. (art. 608 i nast.). Zgodnie z art. 611c § 1 k.p.k., po przejęciu orzeczenia do wykonania sąd określa kwalifikację prawną czynu według prawa polskiego oraz karę i środek podlegające wykonaniu. Fakt skazania zostanie odnotowany w Krajowym Rejestrze Karnym, w którym zostanie wskazana określona przez sąd polski polska kwalifikacja prawna i wymiar kary.

W myśl art. 87 ust. 2 Umowy przekształcenie kary w Państwie wykonania wyroku nie może pogorszyć sytuacji skazanego w porównaniu z wykonaniem orzeczenia w Państwie jego wydania. Jest to rozwiązanie przewidziane m.in. w *ww. Konwencji o przekazywaniu osób skazanych* (art. 10 ust. 2 zd. 3 i art. 11 ust. 1 lit. d), w *Umowie z Peru* (art. 9 ust. 1), w *Umowie z Brazylią* (art. 9 ust. 3), w *Umowie z Marokiem* (art. 13 ust. 2), a także w *Decyzji ramowej Rady UE 2008/909/WSiSW* (art. 8 ust. 4).

W myśl standardu unijnego, wynikającego z *Decyzji ramowej Rady 2005/214/WSiSW*, środki pieniężne lub inne mienie, które zgodnie z orzeczeniem przypadałyby Państwu wydania

orzeczenia, przypadają Państwu jego wykonania. Jednakże na wniosek Państwa wydania właściwe organy Państwa wykonania orzeczenia rozstrzygają w przedmiocie przekazania całości środków Państwu wydania orzeczenia. Państwo wykonania orzeczenia będzie natomiast zobowiązane do przekazania środków pieniężnych lub innego mienia pokrzywdzonym przestępstwem lub innym podmiotom wskazanym w orzeczeniu.

Stosownie do art. 89 ust. 1 zd. 2 pozbawienie prawa orzeczone przez sąd jednej Strony, mimo jego przekazania i wykonywania przez sąd drugiej Strony, będzie obowiązywać także na terytorium tej pierwszej. Jest to rozwiązanie w sposób oczywisty uzasadnione względami prewencyjnymi. W przeciwnym wypadku osoby, wobec których orzeczono w Rzeczypospolitej Polskiej, np. zakaz prowadzenia pojazdów, po przekazaniu jego wykonywania na Ukrainę, mogłyby prowadzić pojazd mechaniczny w Rzeczypospolitej Polskiej i odwrotnie.

Protokół wprowadza do tekstu Umowy przepisy o konsultacjach organów centralnych i rozwiązywaniu w drodze dyplomatycznej sporów na tle jej interpretacji i stosowania. Taki mechanizm zarządzania Umową sprawdził się w dotychczasowej praktyce traktatowej Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne związane z wejściem w życie Protokołu

Skutki społeczne: Najistotniejszym z punktu widzenia Rzeczypospolitej Polskiej skutkiem społecznym wejścia w życie Protokołu będzie rozwiązanie problemu faktycznej bezkarności obywateli ukraińskich skazanych w Rzeczypospolitej Polskiej na kary nieizolacyjne, którzy przed ich wykonaniem powrócili na Ukrainę. Wesprze to lepszą realizację sprawiedliwościowych, resocjalizacyjnych i prewencyjnych celów prawa karnego i polityki karnej. Przyczyni się do poprawy stanu przestrzegania prawa, a tym samym bezpieczeństwa obywateli polskich.

Skutki gospodarcze: Istotnym i korzystnym z punktu widzenia ekonomii procesowej skutkiem Protokołu będzie też odciążenie sądów i innych organów (policji, kuratorów) od konieczności prowadzenia czynności w postępowaniu wykonawczym wobec nieobecnych w Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy. Umożliwi to bardziej efektywną alokację ludzkich i materialnych zasobów sądownictwa. Odblokowanie tych zasobów umożliwi efektywniejszą pracę sądownictwa, co z kolei przyczyni się do polepszenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Tym samym zawarcie Protokołu wpłynie pozytywnie

na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz sytuację i rozwój regionalny, wpłynie także na rynek pracy.

Skutki finansowe: Po wejściu w życie Protokołu ulegną istotnemu zmniejszeniu koszty czynności podejmowanych przez organy polskiego wymiaru sprawiedliwości i ścigania (sądy, służbę więzienną, policję) zmierzających do wykonania kar wobec obywateli ukraińskich, którzy powrócili na Ukrainę, takich jak – z reguły nieskuteczne – poszukiwania, wezwania, czynności procesowe, próby egzekucji kar pieniężnych itd. Po wejściu w życie Protokołu czynności te będą podejmowane przez właściwe władze ukraińskie na ich koszt. Strona polska poniesie koszty wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej kar nieizolacyjnych orzeczonych na Ukrainie wobec obywateli polskich. Skazań takich jest jednak zdecydowanie mniej niż skazań obywateli ukraińskich w Rzeczypospolitej Polskiej. Koszty wykonania tych kar w Rzeczypospolitej Polskiej będą dużo mniejsze niż koszty bezskutecznego wykonywania kar wobec obywateli ukraińskich skazanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Co więcej, Strona polska uzyska dochody z grzywien i innych sankcji finansowych orzeczonych wobec obywateli polskich przez sądy ukraińskie, gdyż w Rzeczypospolitej Polskiej będą istniały realne możliwości ich egzekucji. Nowelizacja Umowy jest zatem dla Strony polskiej korzystna także pod względem finansowym.

Zobowiązania Strony polskiej (w szczególności koszty tłumaczeń) będą finansowane w ramach limitu wydatków właściwych dysponentów części budżetowych przewidzianych corocznie w ustawie budżetowej dla Ministra Sprawiedliwości i nie będą stanowiły tytułu do zwiększenia wydatków.

Skutki polityczne: Związanie się Protokołem będzie też wyrazem bardzo bliskich relacji między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą oraz wyrazem woli kontynuowania i zacieśniania współpracy obu państw, w jak najszerszym zakresie odpowiadającym interesom Rzeczypospolitej Polskiej. Dostosowanie w niektórych aspektach polsko-ukraińskiej współpracy sądowej do standardów Unii Europejskiej potwierdzi, popierane przez Rzeczpospolitą Polską, unijne aspiracje Ukrainy. Będzie dowodem zdolności Rzeczypospolitej Polskiej do realizacji swoich strategicznych interesów – realnego kształtowania prawnych ram współpracy sądowej w optymalny dla niej sposób. Częściowe ujednoczenie zasad współpracy z państwami członkowskimi UE i z Ukrainą ułatwi także praktykę sądową i umożliwi interpretację przepisów Umowy w świetle bogatego orzecznictwa polskiego i unijnego. Związanie się Protokołem pozostaje w pełnej zgodzie z założeniami polskiej polityki zagranicznej.

Skutki prawne: Protokół jest zgodny ze standardami międzynarodowymi i z zobowiązaniami Rzeczypospolitej Polskiej wynikającymi z traktatów wielostronnych i dwustronnych, których Rzeczpospolita Polska jest Stroną, a także z przepisami prawa krajowego. Jest również niesprzeczny w prawem Unii Europejskiej. W Rzeczypospolitej Polskiej związanie się Protokołem będzie rodzić konieczność zmiany prawa krajowego przez uchwalenie ustawy wdrażającej jego treść do prawa krajowego. Przewidziane obecnie przez k.p.k. możliwości przekazywania za granicę i przyjmowania do wykonania zagranicznych wyroków karnych nakładających kary nieizolacyjne w obrocie z państwami spoza UE są węższe, niż przewidziane Umową znowelizowaną Protokołem. Z uwagi na wymagany stopień szczegółowości regulacji nie jest możliwe zawarcie w Umowie znowelizowanej Protokołem samowykonalnych przepisów (art. 91 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) określających w sposób wyczerpujący zasady i tryb postępowania sądowego w przedmiocie wzajemnego przekazywania wyroków.

Obecnie obowiązujące przepisy rozdziału 66 k.p.k. („Przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania”) pozwalają jedynie na przejmowanie i przekazywanie: (1) kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności, (2) grzywny, (3) zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, (4) zakazu prowadzenia pojazdów, (5) przepadku, (6) środka zabezpieczającego niepolegającego na pozbawieniu wolności, (7) kar pieniężnych. Dla prawidłowego stosowania znowelizowanej Umowy niezbędne będzie wprowadzenie do k.p.k. zmian pozwalających na przejmowanie i przekazywanie za granicę kar i środków (w tym środków karnych związanych z ochroną dzieci, środków związanych z poddaniem sprawcy próbie, środków kompensacyjnych, nawiązki) innych niż wskazane wyżej, jeżeli umowa międzynarodowa tak stanowi, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów rozdziału 66 k.p.k. Z uwagi na skalę przewidywanego obrotu z Ukrainą nowe przepisy powinny umożliwiać przekazywanie kar i środków nieizolacyjnych bezpośrednio między sądami polskimi a właściwymi organami Ukrainy (decentralizacja), o ile Minister Sprawiedliwości nie przejmie sprawy do własnego rozstrzygnięcia.

4. Wyjaśnienie wyboru trybu związania się Protokołem

Protokół został podpisany w Warszawie dnia 19 września 2023 r. i podlega ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 127), ponieważ dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich

osób skazanych w zakresie przekazywania i przejmowania do wykonania wymierzonych im kar w stosunkach z Ukrainą, co stanowi materię ustawową uregulowaną m.in. w Kodeksie postępowania karnego. Protokół będzie miał zastosowanie do osób fizycznych oraz podmiotów zbiorowych, ukaranych za czyny zabronione przez organy sądowe obydwu sygnatariuszy.

Protokół wprowadza bezpośredni tryb przekazywania wniosków o przejęcie i przekazanie do wykonania orzeczeń skazujących na kary nieizolacyjne między polskimi sądami a właściwymi organami ukraińskimi. Z tego względu zachodzi konieczność wprowadzenia zmodyfikowanego wariantu postępowania w przedmiocie przejęcia i przekazania orzeczeń do wykonania, uregulowanego w Rozdziale 66 k.p.k., którego istotą będzie brak udziału Ministra Sprawiedliwości w postępowaniu oraz umożliwienie wszczęcia postępowania w przedmiocie dopuszczalności przejęcia lub przekazania z urzędu. Jednakże Protokół pozwala Ministrowi Sprawiedliwości na przejęcie sprawy w przedmiocie przekazania lub przejęcia kary nieizolacyjnej do własnego prowadzenia. Decyzja taka musi być podjęta przez Ministra na podstawie akt danej sprawy. Zatem niezbędne jest wprowadzenie do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217 z późn. zm.) możliwości żądania w tym celu akt sądowych lub informacji z takich akt przez Ministra Sprawiedliwości.

Tym samym związanie się przez Rzeczpospolitą Polską Protokołem spowoduje konieczność nowelizacji Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

PROTOKÓŁ

między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r.

Rzeczpospolita Polska i Ukraina, zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,
uwzględniając dynamiczny rozwój dobrosąsiedzkich stosunków opartych na
solidarności i wzajemnym zaufaniu,

mając na uwadze dążenie Ukrainy do członkostwa w Unii Europejskiej i w związku
z tym do harmonizacji prawa ukraińskiego i prawa Unii Europejskiej,

uwzględniając Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską
Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony,
a Ukrainą, z drugiej strony, sporządzony w Brukseli dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia
27 czerwca 2014 r., w szczególności jego Artykuł 24,

kierując się chęcią rozwoju współpracy w zakresie wzajemnego wykonania
orzeczeń w związku z przestępstwami lub wykroczeniami,

uzgodniły wprowadzenie następujących zmian w Umowie między Rzeczpospolitą
Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych
i karnych, sporządzonej w Kijowie dnia 24 maja 1993 r. zwanej dalej „Umową”.

Artykuł 1

W artykule 5 ustępie 1 Umowy skreśla się słowa „lub rosyjski”.

Artykuł 2

Tytuł części trzeciej Umowy otrzymuje następujące brzmienie: „Sprawy karne
i wykonywanie orzeczeń”.

Artykuł 3

Rozdział IV części trzeciej Umowy otrzymuje następujące brzmienie:

„Rozdział IV

Wykonywanie orzeczeń

Artykuł 81

Definicje

1. W rozumieniu niniejszego rozdziału następujące wyrażenia oznaczają:

- 1) „Państwo wydania orzeczenia” – państwo, w którym zostało wydane orzeczenie, którego dotyczy wnioski o przejęcie;
- 2) „Państwo wykonania orzeczenia” – państwo, które przejęło lub ma przejąć wykonanie orzeczenia;
- 3) „orzeczenie” – orzeczenie sądu nakładające karę w związku z popełnieniem czynu zabronionego, niezależnie od uznania tego czynu przez prawo krajowe Umawiających się Stron za przestępstwo lub wykroczenie, a także orzeczenie zasądzające koszty procesu;
- 4) „skazany” – osoba fizyczna, wobec której wydane zostało orzeczenie w związku z przestępstwem lub wykroczeniem, a w odpowiednich wypadkach także osoba prawna;
- 5) „bliski krewny lub członek rodziny” – mąż, żona, ojciec, matka, ojczym, macocha, syn, córka, pasierb, pasierbica, brat, siostra, dziadek, babka, pradiadek, prababka, wnuk, wnuczka, prawnuk, prawnuczka, przysposabiający lub przysposobiony, opiekun, kurator, osoba pozostająca pod kuratelą lub opieką;
- 6) „kara”:
 - w Ukrainie – kara za przestępstwo, środek ograniczający, środek o charakterze karno-prawnym lub kara za wykroczenie, orzeczone w związku z przestępstwem lub wykroczeniem,
 - w Rzeczypospolitej Polskiej – środek o charakterze represyjnym lub kompensacyjnym, orzekany wobec skazanego w związku z przestępstwem lub wykroczeniem.

2. Przekazaniu na podstawie niniejszego rozdziału podlega wykonanie orzeczeń o następujących karach:

- 1) „pozbawienie wolności” – kara polegająca na pozbawieniu wolności na czas oznaczony lub nieoznaczony;
- 2) „grzywna” – określona w orzeczeniu kwota pieniężna, podlegająca uiszczeniu za popełniony czyn zabroniony na rzecz państwa, funduszu publicznego lub organizacji pomocy ofiarom, zgodnie z prawem Państwa wydania orzeczenia;
- 3) „praca społeczna lub praca poprawcza” – wykonywanie odpłatnej lub nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne lub potrącanie części wynagrodzenia za pracę na rzecz państwa lub inny wskazany przez sąd cel społeczny zgodnie z prawem Państwa wydania orzeczenia;
- 4) „pozbawienie prawa” – nałożony, zgodnie z prawem Państwa wydania orzeczenia, na osobę fizyczną zakaz lub nakaz określonego zachowania lub utrata określonych uprawnień;
- 5) „konfiskata” – ostateczne przejście na państwo środków pieniężnych lub innego mienia skazanego w całości lub części, lub ich poszczególnych składników na podstawie orzeczenia, w tym w charakterze kary za wykroczenie lub środka o charakterze karno-prawnym.

3. Na podstawie niniejszego rozdziału Umawiające się Strony przekazują także nadzór nad wykonywaniem orzeczeń o zwolnieniu skazanego z odbywania kary, polegających na całkowitym lub częściowym odstąpieniu od wykonania kary lub zwolnieniu od jej dalszego odbywania pod co najmniej jednym warunkiem lub obowiązkiem, które skazany powinien spełnić w okresie określonym w orzeczeniu (kara warunkowa / warunkowe zwolnienie).

4. Niniejszej Umowy nie stosuje się do kary, która polega na:

- 1) wydaleniu z zawodowej służby wojskowej lub pozbawieniu stopnia wojskowego lub specjalnego;
- 2) pozbawieniu czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, pozbawieniu prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego;

- 3) pozbawieniu prawa do zajmowania określonych stanowisk lub zajmowania się określoną działalnością w organach władzy państwowej lub samorządowej, w przedsiębiorstwach, urzędach, organizacjach o państwowej lub komunalnej formie własności. Niniejszą Umowę stosuje się jednak do zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;
 - 4) pozbawieniu orderów, odznaczeń, rang, klas i tytułów oraz pozbawieniu zdolności do ich uzyskania w okresie trwania pozbawienia praw.
5. Przekazaniu na podstawie niniejszego rozdziału podlega także wykonanie orzeczeń o zastosowaniu następujących środków medycznych:
- 1) w Ukrainie – środków przymusowych o charakterze medycznym w postaci umieszczenia w zakładzie udzielającym pomocy psychiatrycznej,
 - 2) w Rzeczypospolitej Polskiej – przymusowego umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym lub w innym odpowiednim zakładzie i umieszczenia w zakładzie leczenia odwykowego.

Artykuł 82

Zasada ogólna

1. Umawiające się Strony zobowiązują się wzajemnie, na wniosek, zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy, do przejmowania wykonania prawomocnych orzeczeń wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

2. W sprawach objętych niniejszym rozdziałem, z wyjątkiem przekazania do wykonania orzeczeń zasądzających – samodzielnie lub nie – karę pozbawienia wolności, o której mowa w artykule 81 ustęp 2 punkt 1 lub środki medyczne, o których mowa w artykule 81 ustęp 5, wnioski o przekazanie do wykonania orzeczeń, materiały związane z wykonaniem wniosków oraz korespondencja bieżąca są przekazywane bezpośrednio pomiędzy organami, wskazanymi przez ministerstwo sprawiedliwości każdej Umawiającej się Strony, z wyjątkiem spraw, w których ministerstwo sprawiedliwości którejkolwiek z Umawiających się Stron zadecyduje o rozstrzygnięciu konkretnego wniosku przez organ centralny.

3. Wykonanie orzeczeń, które przewidują uiszczenie kosztów procesu, realizowane jest zgodnie z postanowieniami niniejszego rozdziału.

Artykuł 83

Prawo skazanego

1. Skazany, jego przedstawiciel ustawowy, obrońca lub bliski krewny lub członek rodziny, mogą występować z inicjatywą przejęcia wykonania orzeczenia, określonego w artykule 82, do ministerstw sprawiedliwości Umawiających się Stron.

2. Każdy skazany na karę pozbawienia wolności, do którego może mieć zastosowanie niniejszy rozdział, zostanie powiadomiony przez Państwo wydania orzeczenia o istotnych postanowieniach tego rozdziału.

Artykuł 84

Przesłanki przejęcia wykonania orzeczenia

1. Przejęcie wykonania orzeczenia nastąpi w przypadku, gdy czyn stanowiący podstawę orzeczenia jest karalny sądownie również według prawa Państwa wykonania orzeczenia lub byłby karalny sądownie, gdyby został popełniony na terytorium Państwa wykonania orzeczenia.

2. Odmowa przejęcia wykonania orzeczenia nie może nastąpić z tego tylko powodu, że prawo Państwa wykonania orzeczenia nie zawiera przepisów dotyczących danin publicznych, cel, monopoli, obrotu dewizowego lub handlu zagranicznego lub obrotu towarami tego samego rodzaju, które są zawarte w prawie Państwa wydania orzeczenia.

3. Przejęcie wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności następuje tylko za zgodą skazanego lub jego przedstawiciela ustawowego, jeśli skazany nie jest zdolny do wyrażenia zgody ze względu na jego wiek, stan fizyczny lub psychiczny. Zgoda taka nie jest wymagana, jeśli skazany w chwili rozstrzygnięcia w przedmiocie przejęcia wykonania orzeczenia przebywa na terytorium Umawiającej się Strony, której jest obywatelem.

Artykuł 85

Odmowa przejęcia wykonania orzeczenia

1. Odmowa przejęcia wykonania orzeczenia następuje, jeżeli:

- 1) czyn stanowiący podstawę orzeczenia jest czynem zabronionym o charakterze politycznym,
- 2) czyn stanowiący podstawę orzeczenia polega wyłącznie na naruszeniu obowiązków wojskowych,
- 3) wykonanie kary lub orzeczenia uległo przedawnieniu według prawa jednej z Umawiających się Stron do chwili rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o przejęcie,
- 4) orzeczenie zostało wydane pod nieobecność skazanego, chyba że został on prawidłowo wezwany na rozprawę lub o niej zawiadomiony i nie stawiał się bez usprawiedliwienia lub miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia, z czego nie skorzystał, lub też oświadczył, że zgadza się z orzeczeniem,
- 5) skazany został w Państwie wykonania orzeczenia prawomocnie skazany lub uniewinniony za ten sam czyn,
- 6) wykonanie kary lub orzeczenia naruszałoby porządek publiczny Państwa wykonania orzeczenia,
- 7) prawo Państwa wykonania orzeczenia nie przewiduje kary, która ze względu na swój charakter lub istotę odpowiada karze przewidzianej w orzeczeniu, którego dotyczy wniosek.

2. Odmowa przejęcia wykonania orzeczenia może także nastąpić, jeżeli w dniu wpłynięcia wniosku pozostały do odbycia okres kary jest krótszy niż 1 miesiąc lub 80 godzin, jeśli skazany przebywa w Państwie wykonania orzeczenia, lub 6 miesięcy pozbawienia wolności, jeśli przebywa on w Państwie wydania orzeczenia. Przy ocenie tej przesłanki dodaje się wszystkie kary danego rodzaju lub ich części pozostałe do wykonania.

3. Odmowa przejęcia wykonania orzeczenia nastąpi, jeżeli dotyczy ono wykonania grzywny, konfiskaty lub kosztów procesu niższej niż równowartość kwoty 70 euro w walucie polskiej lub ukraińskiej na dzień wydania orzeczenia. Przy ocenie tej przesłanki dodaje się łącznie wszystkie grzywny, konfiskaty lub koszty procesu lub ich części pozostałe do wykonania.

Artykuł 86

Rozstrzygnięcie wniosku

Państwo wykonania orzeczenia zawiadamia w możliwie krótkim czasie Państwo wydania orzeczenia, w jakim zakresie wnioski o przejęcie wykonania orzeczenia zostały uwzględnione. Całkowita lub częściowa odmowa wymaga uzasadnienia.

Artykuł 87

Wykonywanie orzeczenia

1. W razie przejęcia wykonania orzeczenia, sąd Państwa wykonania orzeczenia określi według swego prawa podlegającą wykonaniu karę, biorąc pod uwagę w możliwie największym stopniu karę orzeczoną w Państwie wydania orzeczenia niezależnie od tego, czy tego rodzaju kara jest przewidziana za ten sam czyn w prawie Państwa wykonania orzeczenia.

2. Na skutek przejęcia wykonania orzeczenia przez Państwo wykonania orzeczenia sytuacja skazanego nie może być w żadnym wypadku mniej korzystna od tej, w jakiej by się znajdował w razie dalszego wykonywania orzeczenia w Państwie wydania orzeczenia.

3. Wykonanie orzeczenia następuje zgodnie z prawem Państwa wykonania orzeczenia. Jeżeli przepisy prawa Państwa wydania orzeczenia są dla skazanego korzystniejsze, podlegają one zastosowaniu.

4. Na poczet kary zalicza się w Państwie wykonania orzeczenia wszystkie terminy (okresy) lub części kary podlegające zaliczeniu na poczet kary zgodnie z prawem Państwa wydania orzeczenia, na zasadach określonych w prawie Państwa wydania orzeczenia. Zaliczenie następuje jednak na zasadach określonych w prawie Państwa wykonania orzeczenia, jeżeli są one korzystniejsze dla skazanego.

5. Stosowanie warunków i obowiązków, wyznaczonych w przypadku kary warunkowej/warunkowego zwolnienia, a także nadzór nad ich przestrzeganiem odbywa się zgodnie z prawem Państwa wykonania orzeczenia, które może podejmować wszelkie dalsze decyzje w tej kwestii, w szczególności, jeśli skazany ich nie wykonuje lub popełnił nowy czyn zabroniony.

6. Środki pieniężne lub inne mienie, które zgodnie z orzeczeniem przypadająby Państwu wydania orzeczenia, przypadają Państwu wykonania orzeczenia. Na wniosek Państwa wydania orzeczenia właściwe organy Państwa wykonania orzeczenia rozstrzygają w przedmiocie przekazania całości albo części środków pieniężnych lub

innego mienia Państwu wydania orzeczenia zgodnie ze swoim ustawodawstwem. Państwo wykonania orzeczenia jest zobowiązane do przekazania środków pieniężnych lub innego mienia pokrzywdzonym przestępstwem lub innym podmiotom wskazanym w orzeczeniu.

Artykuł 88

Wykonanie części orzeczenia

Jeżeli orzeczenie dotyczy więcej niż jednego czynu zabronionego, a przejęte zostało wykonanie orzeczenia tylko w odniesieniu do niektórych z tych czynów zabronionych, to sąd Państwa wykonania orzeczenia określi zgodnie z artykułem 87 karę podlegającą wykonaniu w odniesieniu do tych czynów.

Artykuł 89

Skutki przejęcia wykonania

1. W czasie wykonywania orzeczenia w Państwie wykonania orzeczenia, Państwo wydania orzeczenia nie podejmuje dalszych czynności związanych z jego wykonaniem. Jednakże pozbawienie prawa nadal obowiązuje także w Państwie wydania orzeczenia, z wyjątkiem przypadków określonych w artykule 90 ustępie 1.

2. Państwo wydania orzeczenia jest uprawnione do wykonania pozostałej części orzeczenia, jeżeli skazany uchylając się od wykonania orzeczenia w Państwie wykonania orzeczenia opuścił jego terytorium. Państwo wykonania orzeczenia zawiadamia niezwłocznie Państwo wydania orzeczenia o tych okolicznościach.

3. Państwo wydania orzeczenia traci uprawnienie, o którym mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu, jeżeli orzeczenie zostało uznane za wykonane lub nie podlega dalszemu wykonaniu, zgodnie z prawem Państwa wykonania orzeczenia.

Artykuł 90

Ułaskawienie, amnestia i złagodzenie kary

1. Ułaskawienie skazanego może nastąpić zarówno w Państwie wydania orzeczenia jak i w Państwie wykonania orzeczenia.

2. Państwo wykonania orzeczenia wykonuje wobec skazanego amnestię wydaną w Państwie wykonania orzeczenia lub w Państwie wydania orzeczenia.

3. Jeżeli w państwie wydania orzeczenia złagodzone karę lub całkowicie zwolniono skazanego z kary, Państwo wykonania orzeczenia w najkrótszym możliwym terminie po otrzymaniu zawiadomienia od Państwa wydania orzeczenia powinno zmienić lub wstrzymać wykonanie kary na podstawie decyzji właściwego organu Państwa wydania orzeczenia.

Artykuł 91

Uchylenie lub zmiana orzeczenia

1. Do uchylenia lub zmiany orzeczenia, którego wykonanie zostało przekazane, właściwe wyłącznie jest Państwo wydania orzeczenia.

2. W przypadku, jeśli po przejęciu wykonania orzeczenia zostało ono uchylone lub zmienione, Państwo wydania orzeczenia jest zobowiązane, w najkrótszym możliwym terminie, zawiadomić o tym Państwo wykonania orzeczenia i przekazać mu w związku z tym odpowiednie dokumenty.

Artykuł 92

Zawiadomienie

1. Umawiające się Strony zawiadamiają się wzajemnie, w jak najkrótszym czasie, o wszystkich okolicznościach, które mogłyby mieć wpływ na wykonanie orzeczenia.

2. Państwo wydania orzeczenia zawiadamia Państwo wykonania orzeczenia w szczególności o amnestii, złagodzeniu kary oraz uchyleniu lub zmianie orzeczenia przejętego do wykonania.

3. Państwo wykonania orzeczenia zawiadamia Państwo wydania orzeczenia o zakończeniu wykonywania orzeczenia.

Artykuł 93

Przekazanie

1. Jeżeli skazany na karę pozbawienia wolności lub środek medyczny przebywa na terytorium Państwa wydania orzeczenia, Państwo to podejmuje, w jak najkrótszym czasie, wszelkie konieczne środki do przekazania skazanego Państwu wykonania orzeczenia.

2. Państwo wydania orzeczenia i Państwo wykonania orzeczenia uzgadniają czas i miejsce przekazania skazanego organom Państwa wykonania orzeczenia, a w razie konieczności organom państwa tranzytowego.

3. Osoby eskortujące jednej z Umawiających się Stron, które mają doprowadzić drogą powietrzną skazanego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony lub jego z tego terytorium odebrać, mają prawo podejmować na terytorium drugiej Umawiającej się Strony niezbędne działania w celu uniemożliwienia ucieczki skazanego, do jego przekazania lub po jego przejściu.

4. Państwo wydania orzeczenia może po przejściu wykonania orzeczenia przez Państwo wykonania orzeczenia odroczyć przekazanie skazanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego w związku z innym czynem zabronionym albo w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka medycznego, orzeczonych przez jej sądy za inny czyn zabroniony.

Artykuł 94

Ograniczenie ścigania skazanego

1. Jeżeli skazany na karę pozbawienia wolności lub środek medyczny został przekazany zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy z Państwa wydania orzeczenia do Państwa wykonania orzeczenia, nie może on być pociągnięty do odpowiedzialności karnej, skazany ani poddany w inny sposób ograniczeniu wolności w związku z czynem zabronionym popełnionym przed przekazaniem, którego nie dotyczy zgoda na przejście wykonania.

2. Ograniczeń, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, nie stosuje się, jeżeli:

- 1) Państwo wydania orzeczenia wyraziło zgodę na przeprowadzenie postępowania karnego lub wykonanie kary;
- 2) przekazany skazany pozostał w Państwie wykonania orzeczenia dłużej niż 30 dni po ostatecznym zwolnieniu, chociaż miał prawo i mógł terytorium tego Państwa opuścić, lub gdy po opuszczeniu tego Państwa dobrowolnie tam powrócił.

Artykuł 95

Wnioski i załączniki

1. Wnioski przewidziane w niniejszym rozdziale powinny zawierać uzasadnienie celowości przekazania wykonania orzeczenia i sporządzane są w formie papierowej, chyba że ministerstwa sprawiedliwości Umawiających się Stron uzgodnią inaczej.

2. Do wniosku Państwa wydania orzeczenia załącza się:

- 1) oryginał albo poświadczony odpis orzeczenia zaopatrzonego w potwierdzenie prawomocności i wykonalności;
- 2) tekst przepisów będących podstawą orzeczenia, jak również przepisów dotyczących kary warunkowej/warunkowego zwolnienia, jeżeli mogą mieć zastosowanie;
- 3) możliwie pełne dane o skazanym, jego obywatelstwie oraz miejscu zamieszkania lub pobytu, jeśli skazanym jest osoba fizyczna, albo o miejscu rejestracji i siedziby w wypadku osoby prawnej;
- 4) zaświadczenie o części kary, która została faktycznie wykonana, i części, która jeszcze podlega wykonaniu;
- 5) dokument sporządzony przy udziale skazanego, z którego wynika jego zgoda na przekazanie wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli jest ona wymagana zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy;
- 6) inne dokumenty, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia wniosku, w tym zapewnienie, że wysokość przekazywanej grzywny, konfiskaty lub kosztów procesu nie jest niższa niż równowartość kwoty 70 euro w walucie Państwa wydania orzeczenia na dzień wydania orzeczenia;
- 7) tłumaczenie na język drugiej Umawiającej się Strony wniosku i dokumentów wymienionych w niniejszym ustępie.

3. Do wniosku Państwa wykonania orzeczenia załącza się informacje i dokumenty wymienione w punktach 3, 6 i 7 ustępu 2 niniejszego artykułu.

4. W wypadku uwzględnienia wniosku o przejęcie wykonania orzeczenia, Państwo wydania orzeczenia dołącza do swojej zgody dokumenty wymienione w punktach 1, 2, 4 i 5 ustępu 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 96

Uzupełnienie wniosku

Jeżeli wezwana Umawiająca się Strona uzna przekazane jej informacje i dokumenty za niewystarczające, może zwrócić się o konieczne uzupełnienie. Dla uzyskania tego uzupełnienia wezwana Umawiająca się Strona może ustalić stosowny termin; na uzasadniony wniosek termin ten można przedłużyć. W braku uzupełnienia rozstrzyga się wniosek na podstawie posiadanych informacji i dokumentów.”.

Artykuł 4

Po artykule 97 Umowy dodaje się artykuł 97 bis o następującej treści:

„Artykuł 97 bis

Konsultacje

1. Organy centralne Umawiających się Stron mogą przeprowadzać konsultacje w celu najbardziej skutecznego stosowania niniejszej Umowy.

2. Każda rozbieżność związana z interpretacją lub stosowaniem niniejszej Umowy, której nie można usunąć w drodze konsultacji, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, będzie rozwiązywana w drodze dyplomatycznej.”.

Artykuł 5

Wejście w życie Protokołu i zakres czasowy jego obowiązywania

1. Protokół niniejszy wchodzi w życie po upływie 60 dni od dnia otrzymania późniejszej z not, w których Strony powiadomią się wzajemnie o wypełnieniu procedur wewnętrznych niezbędnych dla jego wejścia w życie. Protokół niniejszy stanowi integralną część Umowy.

2. Zmiany w Umowie, wprowadzone w drodze niniejszego Protokołu, mają zastosowanie do wykonywania orzeczeń wydanych zarówno przed, jak i po wejściu w życie niniejszego Protokołu.

3. Wykaz organów, o których mowa w artykule 82 ustępie 2 Umowy w brzmieniu nadanym niniejszym Protokołem, ministerstwa sprawiedliwości Umawiających się Stron przekazują sobie w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszego Protokołu. Wykaz organów powinien zawierać informacje dotyczące właściwości miejscowej każdego organu, jego adres pocztowy, adres poczty elektronicznej oraz inne dane kontaktowe.

4. W przypadku zmiany organów lub zmiany ich danych przekazanych zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu, ministerstwo sprawiedliwości właściwej Umawiającej się Strony zawiadomi o tym ministerstwo sprawiedliwości drugiej Umawiającej się Strony w rozsądnym krótkim terminie.

Sporządzono w *Warszawie* dnia *19.09.2023*, w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i ukraińskim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

W imieniu Ukrainy

Przebieg rozmowy
Protokół z rozmową/rozmowa

Warszawa, dnia 5 lutego 2014 r.

Juliusz Juchniewicz

Juliusz Juchniewicz
Zastępca Dyrektora
DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY